

PŘÍLOHA ODERSKÉHO ZPRAVODAJE

Ze starých dokumentů

Kdo znáte Katovnu v Odrách, jistě víte, že se zde scházejí členové Historicko-vlastivědného spolku. Zde máme uloženy různé dokumenty, archeologické nálezy nebo předměty etnografické povahy. Čas od času je třeba tyto věci třídit pro účely tvorby expozic nebo dávat dokumenty do souborů, a také tyto dokumenty studovat. Protože se dokumenty začínají nebezpečně hromadit, požádal pan Zdeněk Mateiciuc Státní archiv v Novém Jičíně, zdali by bylo možné uložit je na jejich pracovišti. Nebezpečí vidíme také v tom, že méně odbornou činností by se některé dokumenty mohly znehodnotit nebo i zničit. Pracovníci Státního archivu projevíli pochopení, a tak po utřídění u nich budou dokumenty archivovány. Pro předběžné třídění dokumentů byla z řad HVS ustanovena pracovní skupina, která se schází pravidelně každou středu v 13.30 hod. Již velice záhy jsme byli překvapeni, jak zajímavé dokumenty jsou v Katovně uloženy. Proto jsme se rozhodli s některými z nich seznámit čtenáře OZ.

Věděli jste například, že Kynologický spolek v Odrách zahájil svoji činnost 14. dubna 1950 jako pobočka kynologického klubu pro Hranice a okolí? První schůze členů se uskutečnila 10. května 1950 v hostinci na Střelnici u p. Mause v Odrách. Výcvik psů byl zahájen 13. května 1950 na hřišti pozemku Matice Opavské mezi nádražím a střelnicí. Spolek zastupoval p. Josef Janda, zaměstnanec mlékárny v Odrách, který také řídil zájemce o výcvik chovatelských psů.

Dokument ze dne 14. července 1952 nás informuje, že zaniká „Rybářský spolek Odry“, který byl zaregistrován na KNV Ostrava 4. 7. 1946. Předsedou spolku byl Rudolf Šimek z Oder, místopředsedou Josef Chauer.

K datu 20. 1. 1950 zanikla v Odrách místní jednota Čs. obce legionářské, poprvé zaregistrována ZNV Ostrava 28. 5. 1947. Funkcionáři spolku byli Adolf Kula a Alois Sitta z Oder.

V Odrách také zanikla 20. 1. 1950 místní odbočka Svazu Národní revoluce Odry, zaregistrována ZNV Ostrava z 5. 11. 1946. Funkcionáři spolku byli Alois Suchánek a Rudolf Maršálek.

Dále v Odrách zanikl 12. 10. 1950 spolek „Klub čs. turistů, odbor se sídlem v Odrách“. Následně byl turistický odbor organizován v sokolské organizaci Optimist Odry.

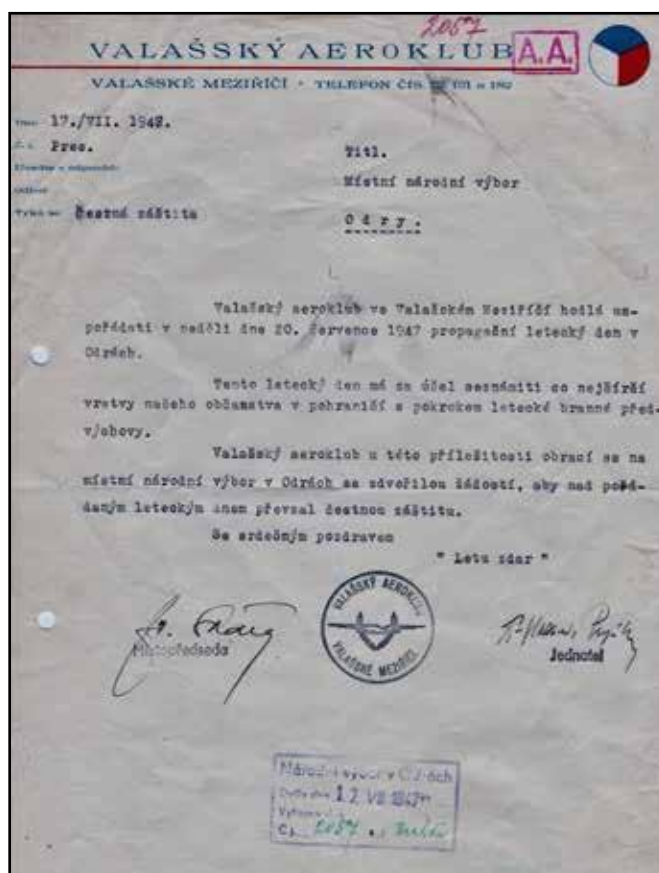
Oderský zámek (poválečná pohlednice ze sbírek Muzea Oderska)

O Oderském zámku se dozvídáme toto:

Zámek byl v roce 1949 přidělen MNV Odry. Byla v něm zřízena síň tradic. Dále do něho byl přestěhován v r. 1952 archiv města. Projekt na adaptační práce byl zadán p. Oto Weinerovi s doporučením Státního památkového úřadu. Dále že má být dne 11. 1. 1950 započata likvidační revize velkostatku bývalého majitele Dr. Adama Potockého v Odrách za účasti pracovníků KNV Ostrava a ONV Vítkov. Tento dopis byl adresován tehdejšímu správci zámku panství, panu Josefu Královi z Nadační ul. č. p. 526. Ten měl k revizi připravit veškeré materiály, aby revize mohla být zdárně provedena. Podepsán byl Dr. Krupička. O zámku se dále dozvídáme z dopisu 4. dubna 1952, že Státní památkový ústav v Brně udělá co nejdříve šetření ve věci přemístění soch a zboření „bývalé hladomorny“. Dále že mají k opravě štukatérských prací v kapli kontaktovat sochaře R. Doležala z Olomouce a přešetření umělého mramoru v kapli je třeba provést v jemném světlém tónování. Kdyby štukatér Doležal nemohl práce provést, je třeba nabídnout tuto práci štukatéru Čapkovi. (pozn. aut. Zřejmě by nebylo od věci zabývat se na Památkovém ústavu v Brně otázkou, kde jsou tyto sochy a kde byl objekt hladomorny umístěn?)

Také nás zaujala žádost Valašského aeroklubu z roku 1947.

V ní aeroklub z Valašského Meziříčí informuje, že hodlá pořádat v neděli 20. července 1947 propagační letecký den v Odrách. Tento letecký den má za účel seznámit nejširší vrstvy našeho občanstva v pohraničí

s pokrokem letecké branné výchovy. Valašský aeroklub se u této příležitosti obrací na MNV v Odrách se zdvořilou žádostí, aby nad pořádaným leteckým dnem převzal čestnou záštitu. Se srdečným pozdravem „Letu zdar“ + razítko a podpisy místopředsedy a jednatele aeroklubu. (pozn. aut. Od pamětníků víme, že tento letecký den se uskutečnil na loukách dnešních oderských rybníků.)

Další zajímavostí je vznik družstva české házené v Odrách. Jeho první akcí bylo uspořádání turnaje „O putovní pohár v české házené“ za účasti slezských a moravských družstev v létě r. 1949. Turnaj byl uskutečněn na bývalém Starém hřišti, které se rozkládalo mezi dnešním kluzištem a parkovištěm aut před firmou Semperflex-Optimit. Z dalších dokumentů se dovídáme, že tento turnaj úspěšně pokračoval v letech 1950 a 1951. Oddíl házené byl součástí Jednoty Sokola Optimit s oddíly základní tělovýchovy, lehké atletiky, kopané, házené, odbíjené, stolního tenisu, tenisu, hokeje, lyžování, kuželek a šachů. Bohužel dnes již nevíme, kdy tento oddíl zanikl. Z mládí si pamatuji, že velkým fandou byl pan Matoušek, otec ředitelky Dělnického domu v Odrách. Jako mladé hochy čítající fotbal na Starém hřišti se nás snažil získat v šedesátých letech pro tento sport. Bohužel, fotbal byl silnější a házená tak nadobro v Odrách skončila.

Zajímavým odvětvím sportu je motorismus.

O něm máme dokument z roku 1952, kdy zdejší Dobrovolný svaz lidového motorismu SKP ODRY žádá MNV o povolení k uspořádání terénní motocyklové soutěže v Odrách u Skalních sklepů dne 29. 6. 1952 ve 14 hod. Jízdy se zúčastní motocyklisté kraje

Letecký den v Odrách (v místech dnešních rybníků)

Motokrosoví závodníci na prvomájovém průvodu

Sjezd do Joachimstalovy rokle

Parádní skok na fotce Jindry Kunce

Jádro motokárového sportu v Odrách

Ostravského, Olomouckého a Gottwaldovského. Touto soutěží hodlají vychovávat kádry dobrých řidičů a zvýšit pohotovost DSLM k brannosti státu. Po soutěži že hodlají uskutečnit besedu na místě samém s udílením cen vítězům. Za oderský svaz byli podepsáni předseda Ad. Gajdušek a jednatel J. Vaňhara. Jak si dále pamatujeme, byly pak v Odrách uspořádány další motocyklové závody v Mlýnském údolí několikrát a kolem Zlatého potoka až na Bochetu (Hvězdová) také. Tento motokrosový sport

Průkopník motokár Artur Berger

Jeho následovníci na hřišti české házené

byl v Odrách velice populární a lidmi hojně navštěvovaný. Proč zde nevydržel, nevím, ale určitě to pro Odry byla velká škoda. (pozn. aut. Z oderských jezdců byli známí: Gajdušek, Berger, Lux, Seidler, Klezla, Štěpán a další. Mimo jiné Artur Berger a Eda Klezla se proslavili tím, že postavili v naší republice a možná i ve světě první motokáry. Ty se pak na dlouhá léta staly populární motoristickou disciplínou. Z dalších, kteří tvořili tvrdé jádro tohoto sportu v Odrách, byli Ferdinand Winkler, František Holiš, p. Kytelová-Winklerová s manželem, Bohuslav Boháč a p. Štěpán z Jakubčovic.)

Dále jsme objevili zprávu ze 7. března 1951, že MS ČSM řádně nepečovala o přidělený klavír a tím došlo k jeho znehodnocení. Tím ruší okresní osvětový inspektor Okresního úřadu ve Vítkově původní příděl a poškozený klavír přiděluje VÚ Město Libavá. Dalším jednáním mezi předsedou MNV Bujnochem a s. Koňáříkem byl přislíben nový klavír jako náhradní příděl z Budišova.

Další dokument z října r. 1951 je určitě úctyhodný, a proto jej zveřejňujeme celý.

Odbor – Pěvecké sdružení BESEDA

Otevřený dopis všem dosavadním i budoucí členům:

„Vážení přátelé! Žijeme v rušné době, která si nás žádá cele pro splnění velikých úkolů, jež si vytkla. I osvětová část těchto úkolů má vysoký cíl, a to přiblížit lid s kulturou. Nám zpěvákům jsou známy oba předpoklady – cesta i cíl. Na cestu jsme se vydali 10. března 1949, a to s velikým nadšením. Do konce tohoto roku navštívilo naše zkoušky 1 350 osob. Dovedli jsme si vždy vytvořit přátelské ovzduší a pak nebylo pro nás zatěžko nacvičit i díla pěvecky náročná. Naše činnost nezůstala nepovšimnuta, a kdo sledoval tisk, mohl číst o našem tělese zprávy. Výsledky naší práce byly až doposud vždy vítány přátelskými korporacemi i obecností. Seznam sborů, které jsme až doposud nastudovali, byl již nyní úctyhodný, avšak to ještě zdaleka nestačí našim představám o bohatosti repertoaru. Až do nedávna měly smíšené sbory potíž o vhodně upravené písně budovatelské. Nyní můžeme i v tomto směru přinést svůj příspěvek. Začala nám podzimní sezona. Oproti dřívějšímu nám nastaly některé změny, které pravděpodobně zapříčinily slabší účast ve dvou zahajovacích zkouškách, ježto se o nich členové a zájemci včas nedozvěděli. Především jde o místo zkoušek,

kteří jsme přenesli ze střední školy (*Dnes budova ZŠ Komenská*) do budovy MNV. Jsme vděční správě střední školy za dosavadní přízeň a současně vyzvedáváme postoj osvětového referátu MNV, který pro nás zajistil vytopené místnosti. Na rozdíl od dřívějších střed scházíme se nyní každý čtvrtek v půl osmé a snažíme se dobu začátku zkoušek dodržovat tak, aby na půl osmé byl každý na svém místě, nikoliv zavíral právě dveře svého bytu. Ve funkci sbormistra vystřídal s. Bystroně v podzimní sezoně s. „Fráňa“ František Šustek. (*Všude, kde tento spálovský učitel postupně působil, založil dětské orchestry - Odry, Žitovice, Vítkov, Spálov - anebo hudební skupiny - ČSM Odry, dechovka Spálovanka. Byl tam mimo jiné i učitelem, vlastivědným pracovníkem - Muzeum ve Vítkově a založení vlastivědného sborníku Oderské vrchy. Jeho nebyvalá píle byla inspirující pro hodně muzikantů, učitelů nebo vlastivědných pracovníků.*) Slibujeme si od něho zdravé pokračování v díle úspěšně započatém jeho předchůdcem. Jako první úkol započaté sezony klademe si nácvik sborů k oslavám předních státníků, K. Gottwalda a J. V. Stalina, které připadají na poslední měsíce roku. Věříme, že Vy všichni máte nejlepší snahu pokračovat v sérii dosavadních úspěchů BESEDY a že i nadále chcete Odrám zachovat ve zpěvu okresní primát. Nuže – podmínky pro činnost jsme zlepšili, máme lepší

František Šustek v roce 1956.

*Pionýrský orchestr s vedoucím Františkem Šustkem
6. 5. 1953.*

*Orchestr ČSM s vedoucím orchestru Františkem
Šustkem při večeru ruské hudby v Dělnickém domě
27. 11. 1953.*

místnosti i dostatek not a čekáme pouze na Váš osobní příspěvek celku ve formě pravidelné docházky do zkoušek. Více než dříve budeme pracovat s orchestrem a letošní novinkou bude zpěv s dechovkou. Buďte si vážení přátelé vědomi záslužnosti práce BESEDY i svého vlastního příspěvku. Nespolehejte na to, že právě bez Vás se zkouška obejde. Není nás tak mnoho, aby nás neúčast kohokoli nemusela mrzet a aby všechny ostatní nezdržovala jak při čekání na příchod, tak i ve studiu. Chodte prosím do sboru pravidelně zpívat, nikoli pouze zazpívat si. Jenom to a nic víc patří k Vaším povinnostem. V závěru ještě prosbu. Vyvracejte při každé příležitosti předsudek, že mezi nás mohou pouze školení zpěváci. Rozšiřujte naopak, že rádi uvítáme mezi námi kohokoli, kdo přijde s dobrou vůlí dodržovat přesně docházku. Na shledanou, přátelé, každý čtvrtek o půl osmé večer v osvětové síni v Odrách.

Šnajdar Jaroslav – tajemník OB., Šabršula – ved. pěv. sd. BESEDA, Maršálek Rudolf – správce OB.“

Dále jsme objevili **žádost adresovanou MNV v Odrách ze dne 28. 1. 1952:**

„ČSSS n. p., hospodářství Odry žádá o pronajmutí části zahrady před zámkem na dobu jednoho měsíce pro trénink dostihových koní v terénu, protože počasí neumožňuje přesun dostihových koní na dostihovou dráhu. Doprava koní a jezdců je velmi riziková pro náledí na komunikacích. Koně jsou ve velmi dobré formě a nebylo by dobré tyto delší dobu ponechat bez náležitých tréninků. Tím by ztratili výkonnost a výsledky v nadcházející sezoně by nemusely být ty nejlepší. Doufáme proto, že MNV pochopí naše průkopnické snahy v tomto sportu, který je z hlediska obrany vlasti důležitý. Zavazujeme se, že pozemek bude zase uveden do původního stavu.

Za Čs. státní statky, n. p. statek Vítkov, hospodářství Odry – Lehár Josef“

MNV v Odrách schválil tento požadavek pouze na dobu, kdy bude na ploše sněhová pokrývka.

Obdobná žádost od Státního statku v Odrách Přišla na MNV 21. února 1952:

„Státní statek n. p. Vítkov, hospodářství Odry, žádá o povolení uspořádat závody ve skirinku 24. 2. 1952. Tyto přebory budou pořádány na dostihové dráze v Odrách, a to za spoluúčasti členů JZD a lyžařského oddílu v Odrách. Po přeborech a rozdělení cen bude v hotelu Jelen uspořádán v 5 hod. čaj o páté. Doufáme, že naši žádosti bude vyhověno, za což předem děkujeme.“

Žádosti bylo opět vyhověno a za Státní dvůr Odry žádost podepsal opět Lehár Josef. (pozn. aut. *Takové byly první začátky velmi úspěšného dostihového sportu v Odrách. Konec nastal zrušením dostihové dráhy v roce 1975. Ta musela ustoupit rozšíření firmy Optimit vybudováním nového koryta Odry přes pozemek dostihového závodiště. Velmi úspěšní jezdci a trenéři koní pak šířili slávu Československého dostihového sporu v Šamoríně a v Chuchli.*)

Velmi zajímavým dokumentem je **oznámení Radě MNV v Odrách ze dne 3. září 1951** (výpis dok.) V něm ředitelství Základní odborné školy rolnické v Odrách popisuje podmínky převzetí objektu bývalé vily stavitele Lipovského na ulici Stalinova č. 56 č. p. 410 pro zřízení vyučování zemědělských oborů v Odrách. (*Dnes se v objektu nachází zařízení Domov Odry.*) Je zde konstatováno, že vyučování bylo zahájeno v sobotu 1. září 1951 za přítomnosti zástupce předsedy MNV v Odrách s. Frňky. Celkový stav při zahájení činil 23 žáků, z toho 10 chlapců a 13 dívek. „Tento stav však není ještě úplný, protože se na školu hlásí další žáci. Plánované jsou dvě třídy po 35 žácích, z toho jedna výběrová. Je však důležité, že stav žactva velice záhy dovrší počtu 60–80 docházejících. Z toho by mělo být 45–50 žáků ubytováno internátně. Není myslitelné, aby žáci z Budišova, Guntramovic, Těchanovic, Větrkovic, Jančí, Melče, Leskovce, Oldřůvek a podobně do této školy denně dojížděli. Proto ředitelství školy důsledně žádá o urychlené uvolnění všech vyčleněných prostor, které ještě MNV a ČSSS („Československé státní statky“) řed. Vítkov doposud blokuje. Také ředitelství školy žádá, aby všechny objekty i prostory byly předány v provozuschopném stavu. To znamená střechy, toalety, kuchyň, zahrada a ploty. Ředitelství doufá, že po jednání s ČSSS a radou MNV Odry budou všechny požadavky do 15. září vyřešeny. Je to nejzazší možný termín.“

Za Základní odbornou školu rolnickou byl podepsán správce školy s. Kavan

(*Protože oznámení je napsáno na hlavičkovém papíru Základní odborné školy rolnické v Budišově n. Bud., došlo zřejmě k přemístění tohoto vyučovacího oboru z Budišova do Oder. V roce 1950 bylo vlastníkem objektu Ministerstvo školství.*)

Lipovského vila bývala zemědělskou školou, dnes je objekt Domova Odry.

Dětský útulek v hostinci „Na Střelnici“

Dalšími zajímavými dokumenty se ukázalo řešení poválečného demografického problému. Nárůst nově se rodících dětí byl tak raketový, že se jim musel zabývat

i Svaz Československých žen. 24. 5. 1950 přišla na MNV v Odrách žádost této organizace v tomto znění:

„SČŽ v Odrách žádá MNV v Odrách, aby podal žádost na ONV Vítkov o přidělení restaurace „Na Střelnici“ pro Dětský útulek. Žádáme o urychlené vyřízení této záležitosti, aby se mohlo co nejdříve započít s úpravou tohoto útulku. Děkujeme za pochopení a jsme pozdravem, Pětiletce zdar!“ Za Radu Žen v Odrách byla podepsána p. Antonie Cabáková.

Také Závodní rada firmy Optimit v Odrách podává dne 25. 5. 1950 žádost o urychlené řešení s povolením zřízení dětského útulku v hostinci „Na Střelnici“. Již 7. června 1950 MNV v Odrách na to reagoval se souhlasem NV ve Vítkově usnesením uzavřít hostinec „Na Střelnici“ dnem 15. června 1950. Hostinský Hynek Maus se proti tomuto rozhodnutí odvolal s argumentací, že týdenní výpověď ze zákona neexistuje. Dále, že má zaměstnance, kterému musí dát jako zaměstnavatel aspoň 14denní výpověď, dále že má zásoby masa, vína, lihovin z volného trhu i piva, kteréžto musí napřed řádně prodat, aby nevznikla žádná národohospodářská škoda.

Bývalá MŠ Na Střelnici

Děti ročníku 1954 v MŠ Na Střelnici

MNV v Odrách na odvolání zareagoval úpravou uzavření restaurace na 30. července 1950.

Z další listiny, kterou iniciovala firma Optimit v Odrách, se dovídáme z odpovědi Krajského národního výboru v Ostravě toto:

„Rada MNV v Odrách projednala žádost národního podniku Optimit v Odrách o přidělení klášterní budovy národnímu podniku Optimit a zabývala se podrobně důvody v žádosti uvedenými a shledala, že tyto důvody jsou plně opodstatněné. Na základě tohoto usnesla se rada MNV podati Krajskému národnímu výboru v Ostravě návrh o vyvlastnění těchto budov podle zákona 112/46 Sb. Uvádíme žádosti n. p. Optimit s jejich důvody: Rozsáhlou klášterní budovu obývá natrvalo jen šest klášterních řádových sester a správou nadace byly pronajaty místnosti v klášteře KNV v Jihlavě pro účely rekreace školní mládeže jihlavského kraje. KNV Jihlava obsazuje vykázané jim místnosti periodicky měsíčně jinými dětmi v počtu 120. V budově kláštera jsou nouzově umístěny jesle, které slouží dětem matek zaměstnaným v n.

Budova kláštera na pohlednici ze sbírek Muzea Oděrska

Oderští legionáři při slavnostním průvodu k osvobození ČSR v roce 1947

p. Optimít. Tyto však naprosto svým účelům nevyhovují. N. p. Optimít, jak ve své žádosti uvádí, má za úkol snížit počet mužského osazenstva v závodě o 16 %, a to ve věku do 40 let, čímž nastane potřeba vyrovnání stavu ženskými pracovními silami, které jsou ponejvíce vdané s dětmi, pro které bude nutno zřídit školní družinu. V daném případě jedná se asi o 60 dětí školou povinných. Mají-li

býti tyto ženy v pracovním poměru, musí býti o jejich děti řádně postaráno. V dřívější žádosti n. p. Optimít uvádělo vedení závodu naléhavou potřebu domu pro zřízení internátního ubytování mladých zaměstnanců. Jelikož však v místě není žádného vhodného objektu k tomu účelu, počítá závod se zřízením internátního ubytování v budově kláštera. Při výstavbě socialismu u nás ve státě musíme vynasnažiti veškeré úsilí pro plnění plánu v průmyslu, využití všechny možnosti, které nám umožní plán splnit. MNV v Odrách je si vědomo toho a snaží se všemožně pomáhat při zdolávání těchto úkolů. Vzhledem k tomu, že jsme součástí Ostravska, je tento úkol pro nás dvojnásob důležitý a věříme, že KNV v Ostravě bude přihlížeti k nutnosti potřeby budovy kláštera pro n. p. Optimít, ježto v tomto případě jedná se o trvalé zapojení žen do pracovního procesu a KNV v Ostravě jako zodpovědný orgán za splnění úkolů přihlédne k navrhovanému řešení a návrh MNV bude podporovati a provede.“

V dalším dokumentu MNV v Odrách již konstatoval, že „...dřívější nevyhovující útulek pro předškolní děti bude v klášterní škole zrušen. Děti z něho budou v počtu 50 přemístěny do dvou oddělení v prostorách bývalého hostince „Na Střelnici“. Menší děti do tří let však zůstanou nadále v církevní škole, kde byly zřízeny jesle. Práce na zřízení těchto nových zařízení byly hrazeny celkovou částkou 265.000 Kčs.“ Dále MNV v Odrách konstatoval,

„...že poněvadž pro dovybavení školky „Na Střelnici“ chybí další částky peněz, dovoluje si MNV, referát ŠOT, požádat závodní radu n. p. Optimit, aby projednala dofinancování tohoto dětského útulku. Závodní rada již ne jednou prokázala pochopení pro řešení úkolů spojených s péčí o pracující, a proto MNV doufá, že i v tomto případě bude umožněno rozhodnutím Závodní rady brzké předání

mateřské školy svému poslání a účelu.“ (Následujícího roku již byla mateřská škola „Na Střelnici“ předána do užívání. To jsme se ale z dokumentů již nedozvěděli.)

Květoslav Wiltsch,
Historicko-vlastivědný spolek Odry

Okresní národní výbor ve Vítkově .
Zn.: III-260-1952-Ha. Vítkov dne 14. července 1952.
Místní národní výbor
O d r y
Spisový materiál zaniklých spolků - uložení v archivech.
V tamní obci byl utvořen na základě výměru ZNV Ostrava z 28.5.1947
č. II/3-5881 býv. spolek "Místní jednotka čs. obce legionářské Odry"
který výměrem ONV ve Vítkově ze dne 20.1.1950 zn. 267/1-20/10-1949-III
zanikl.
Podle zdejšního výnosu ze dne 28.5.1951, zn. III-260/1-G-1951 má
být veškerý písemný a dokumentární materiál t. j. knihy zápisu valných
hromad, členských a výborových schůzí, knihy pokladní a účetní, všechny
spolková korespondence, sbírky plakátů a letáků, fotografií, starší sezna-
čení, knihy a inventáře majetku, diplomy a čestné uznání, jež spolek v
době své činnosti dostal, znaky a odznaky atd., zaniklých spolků předán
protokolárně na základě přehledných seznamů, které pořídí likvidující
spolek, ONV pro uložení v okresním archivu.
Žádám proto, aby tamní MNV sešel i h n e d ve styk s býv.
funkcionáři spolku Adolf Kula, Odry, Sitta Alois, Odry
a tento písemný materiál podle pokynů hořejšního výnosu zajistil a soustředil
u MNV.
O provedení nutno podat nejpозději do 26.7.1952 ONV ref. III ve Vítkově
zprávu, aby mohl zařídit protokolární převzetí tohoto spisového materiálu.
Za referenta :
MÍSTNÍ NÁRODNÍ VÝBOR
ODRY
Dělo 18. VII. 1952
Zn. III-260-PRIL.